

קנין הלכה

3

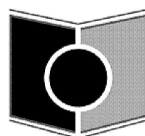
מראי מקומות

מס' 28

חודש תמוז תשפ"ב

יו"ד הלכות מליחה

סימן עו

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

קנין הלכה

לתשומת לבכם: במראי מקומות אלו הושקע עמל רב. אין להעתיק, לצלם וכד' ללא קבלת אישור בכתב מ"דרשו"

ציונים לדברי הפמ"ג
שנכללים בחומר הנלמד בחודש תמוז תשפ"ב
י"ד סימן עו

סימן עו

סעיף א

מ"ז ס"ק א.

ש"ד ס"ק א, ב, עד ד"ה ומה.

סעיף ב

מ"ז ס"ק ב, ג, ס"ק ה עד ד"ה אמנם, ו.

ש"ד ס"ק ז, ט, מהתחלה עד ד"ה ועיין, ס"ק יב, יג, יד ד"ה קשיא לי עד סוף הס"ק.

סעיף ג

ש"ד ס"ק יח, יט.

סעיף ד

מ"ז ס"ק י.

ש"ד ס"ק כא, ס"ק כג ד"ה ודע עד סוף הס"ק.

סעיף ה

ש"ד ס"ק כד.

סעיף ו

ש"ד ס"ק כה.

קנין הלכה

סימן עו

הראשונים נחלקו אם לפני הכשרת הבשר שע"י צלייה בעיני נמי למולחו:

- א. הרמב"ם [פ"ו מאכלות אסורות הי"ב] ורש"י [פסחים דף עד. ד"ה שריא] כתבו דבעי מליחה, אמנם אין זו מליחה גמורה ואינו משהה את הבשר במלחו אלא מולח וצולה מיד. [ומקורם בגמרא מנחות דף כא. שאמרו דאיברים ואמורים שבא להקטירם מולחם והופכם וחוזר ומולחם ומעלה אותם מיד ע"ג המזבח, ואמרו ע"ז בגמרא וכן לצלי].
- ב. תוס' [חולין דף יד. ד"ה ונסבין] והרא"ש [פ"ק חולין סי' יט] והרשב"א [תוה"א בית ג שער ג דף ע: ע:] והר"ן [פ"ק חולין דף ד. בדפי הרי"ף] כתבו דצלי א"צ מליחה כלל.¹

להלכה: השו"ע כתב כשימת התוס' וסיעתם דצלי א"צ מליחה כלל, והרמ"א כתב די"א שצריך קצת מליחה תחילה.²

עין בתחילת סי' עג שהבאנו כמה דינים כלליים בצלייה:

- א. נידון האחרונים אי קפדינן שיצלה דוקא בכלי מנוקב, או דאפשר לצלות גם על משטח חלק.
- ב. צלייה בתוך כלי שאינו מנוקב אסורה.
- ג. נידון האחרונים אם צלי בעי דוקא אש ממש, או דסגי גם בתולדת האש כגון תנור גרוף מגחלים.

ש"ד ס"ק א

דין הדחה קמייטא בצלי יבואר להלן בסעיף ב.

בדין דם שפירש בתוך החתיכה ממקום למקום [ש"ד ס"ק ב]

הראשונים נחלקו בדם שפירש ממקום למקום בתוך החתיכה:

- א. הרשב"א [תשובה סי' תסו] ורבינו פרץ [מרדכי סי' תשכד] כתבו שהדם הזה אסור ודינו כדם שפירש לחוץ, וכן כתב בספר איסור והיתר [כלל י דין א], וכן החמיר הרמ"א [סי' סט סי"ב] בדין מליחה בכלי שאינו מנוקב שכל החתיכה אסורה.
- ב. תוס' [דף יד. ד"ה ונסבין] והרא"ש [פ"ק חולין סי' יט, ובתשובה כלל ב סי' יז] כתבו שאין הדם נאסר. והרשב"א בתשובה [שם] אשר נכתבה להרא"ש כתב להוכיח שיש איסור בדם זה מהגמ' [דף קיג]. שהשובר מפרקתה של הבהמה קודם שתצא נפשה אסור לאכול מבשרה חי, משום הדם שבתוכה שנעקר לצאת ולא יצא. והש"ך [ס"ק ב] הביא את דברי הפרישה שכתב שלא נשאר בצלייה דם שפירש ממקום למקום, דכל מה שנעקר יוצא לגמרי. והש"ך תמה על דבריו מכח לשון הרא"ש, דמשמע שנשאר דם שלא יצא ואעפ"כ שרי. הש"ך עצמו הסיק דהרא"ש מחלק בין דם שפירש מחיים כגון השובר מפרקתה של הבהמה דאסור, לבין דם שפירש ממקום למקום לאחר שחיטה דשרי. ולגבי אומצא דאסמך [דם שנצטר בתוכה] דאסרינן ליה ולא אמרינן דהוי דם האברים שלא פירש, כתב הפמ"ג [ש"ד ס"ק ב] דהוא משום שיש ריבוי דם במקום אחד וה"ז כדם בעין.

ביאורים והערות

1. והוסיף הרא"ש דאת"ל שהיה צריך מליחה מאי מהניא מליחה בלי שהייה כשיעור.
2. ואם אין לו מלח כתב התורת חטאת [כלל ט ס"ד] דרשאי לצלות בלי מלח, והובאו דבריו ביד יהודה [פי" הקצר ס"ק י].

קנין הלכה

וע"ע בש"ך [להלן ס"ק יג] במה שכתב ד"ש להחמיר שלא לאכול צלי שלא נצלה כחצי צלייתו, והמעם הוא משום דחיישינן שמא פירש דם ממקום למקום בתוך החתיכה, וכחפוסקים שאסרו בזה בכל גווני.³

בדברי השו"ע "ואוסר ממנו כדי נטילה"

עיין במ"ז [ס"ק א] שהביא את דברי המהרש"ל [יש"ש] שכתב דמש"כ השו"ע דאוסר כדי נטילה הוא לסברת הטור, אבל להלכה יש להחמיר שמפעפע בכולו מחמת שני טעמים:

א] דעת השערי דורא דגם צלי ואפייה מפעפע בכולו אף בכחוש, ובעינין שישים נגדו, וכתב הרש"ל דכן יש לפסוק. [אמנם הפמ"ג [מ"ז ס"ק א] כתב דלא קיי"ל בהשערי דורא והמהרש"ל בזה, אלא צלי ואפייה ומליחה אינם אוסרים מדינא בכולו].

ב] כיון שאיסור שמן מפעפע בכולו ואין אנחנו בקיאים בין כחוש לשמן לכן בעינין שישים, והרמ"א [סי' קה סעיף ה וט] כתב כן להלכה דמתוך שאין אנו בקיאים בעינין שישים. טעם זה הובא גם בש"ך [ס"ק ה].

ועיין ברמ"א [סי' קה ס"ט] שכתב שבדבר שאין בו סרך שמנונית אין מחמירין להצריך שישים, אמנם הש"ך [שם ס"ק טז] הביא מהתורת הטאת שלמעשה המנהג להחמיר בכל איסורי תורה אף באלו שאין בהם סרך שמנונית, ונמצא שלפי דברים אלו אין מקילין שלא להצריך שישים אלא באיסור דרבנן שאין בו סרך שמנונית, וכן כתב הפמ"ג [מ"ז ס"ק א], והיינו כגון במקרה שיהא חמץ האסור רק מדרבנן [חמץ נוקשה] שא"צ בה שישים אלא די בצלי ואפייה בכדי נטילה.

עוד הוסיף הפמ"ג מה שנתבאר בסי' קה דאפילו באיסור שמן דלכו"ע מפעפע בכולו ובעינין שישים, מ"מ אף כשיש שישים בעינין נמי ליטול כדי נטילה משום שהאיסור משאיר יותר רושם בסמוך לו, וכ"ש בדברים כחושים דמן הדין דינם בנטילה.

סעיף ב

בסעיף זה דנים הפוסקים בשני אופנים שונים של הדחת הבשר קודם הצלייה:

א. השו"ע עוסק במקרה שהבשר נמלח קודם הצלייה והמלח פולט דם מתוך הבשר ובלעו ונאסר המלח, ולזה הצריך השו"ע להדיח את הבשר קודם הצלייה מהמלח שבלע דם. ואין השו"ע מתייחס כלל לגידון הדחה קמייתא אי בעינן להדיח הבשר מהדם שיש עליו.

ב. הרמ"א מתייחס לגידון הדחה קמייתא, דאף אם לא מלח את הבשר ולא נפלט דם מתוכו מ"מ יש דם בעין על הבשר, ודנו הפוסקים אם יש להדיחו קודם הצלייה כשם שצריך להדיחו קודם מליחה לקדירה.

ונבאר עתה את שני הדינים האלו:

א. השו"ע מביא שהפוסקים נחלקו בבשר שנמלח ושהה קצת במלחו עד שהמלח פלט דם ממנו ובלעו ונאסר, דעת

3. תוספת עיון

הדרכי תשובה [ס"ק ג] הביא מספר מגדל השן שכתב שאם בזמן הצלייה נשפכו מים או שאר משקים על הבשר הנצלה, יש לחוש שהמשקה הזה מבשל את הבשר וגורם פרישה של דם ממקום למקום בתוך החתיכה, ואפשר גם שהדם נפלט אל המשקה וחוזר ונבלע בבשר. [ואילו לגבי כבד הנצלה כתב דאין לחוש לחששות אלו, כיון שבכבד לא אסרינן דם שפירש ממקום למקום הואיל וכולו דם, וכן אין איסור מחמת דם שיצא וחוזר ונבלע כיון שמן הדין קיי"ל דאין הכבד נאסר].

קנין הלכה

המ"מ שהאש שואבת את הדם מהמלח ולכן אין קפידא להשהות מלח ע"ג הבשר קודם הצלייה, וזו הדעה הראשונה שכתב השו"ע.⁴

ודעת הראב"ד והרשב"א שאין האש שואבת את הדם מהמלח, ולכן אין להשהותו במלחו אלא ימלחנו ויתננו מיד ע"ג האש, דאז מהניא האש שלא יבלע כלל דם במלח. וזו דעת היש מי שאומר שכתב השו"ע.⁵ בשר שהודח מהדם שעליו, ואח"כ ניתן עליו מלח קודם צלייתו ושהה קצת עם המלח, כתב השו"ע שלכתחילה צריך להדיחו מהמלח קודם הצלייה.

והביא הש"ך [ס"ק ז] שאם לא הדיחו קודם הצליה יכול להדיחו אחר הצלייה, וכתב הפמ"ג [מ"ז ס"ק ב] הסבר לזה משום שרק המלח עצמו נאסר משום שבלע דם, אך האש אינה מבליעה את הדם הזה בבשר, דאש שואבת הדם ולא מבליעתו.⁷ ב. הרמ"א עוסק בנידון הדחה קמייתא, והביא די"א דצלי בעי הדחה תחילה מהדם בעין הנמצא עליו, [כן דעת הרמב"ן, ודלא כהרא"ש (פ"ק חולין סוס"י יט)].

בענין מש"כ הרמ"א שהמנהג להדיחו וגם למולחו קצת בסמוך לנתינתו על האש, כתב התורת חטאת [כלל ט דין ד] שאם אין לו מלח רשאי לצלותו בלי מלח, והביאו ה"ד יהודה [פ"י הקצר ס"ק י].

בשר שנצלה בלי הדחה קמייתא

לענין בשר שנצלה בלי הדחה קמייתא חילקו הפוסקים בין שני אופנים:

א. אם הבשר לא נמלח כלל, והנידון בזה הוא אם האש מבליעה את הדם שע"ג הבשר בתוך הבשר [א"נ מייבשת אותו ע"ג הבשר באופן שאינו יורד בהדחה], או דאדרבה האש שואבת את הדם ושורפתו, נחלקו בזה הרמב"ן והרא"ש, שהרמב"ן הצריך הדחה והרא"ש לא הצריך הדחה. השו"ע לא הביא דין זה כלל, וכתב הט"ז [ס"ק ד] שהשו"ע נקט כהרא"ש שא"צ הדחה קמייתא, והרמ"א הביא די"א דבעינין הדחה.

לענין דיעבד כתב הפמ"ג [מ"ז סוס"ק ד וס"ק ה] שגם הרמ"א פוסק שאין הבשר נאסר אף שנצלה בלי הדחה קמייתא, דנקטינן שהאש שואבת את הדם ושורפתו, וגם אם נבלע בבשר כבולעו כך פולטו.

ביאורים והערות

4. כן כתב ה"ד יהודה [ס"ק ד] ותמה על הש"ך שפירש את תחילת דברי השו"ע במולחו ומעלהו מיד.
5. ואין השו"ע עוסק כלל בנידון הדחה קמייתא מהדם הנמצא מתחילה ע"ג הבשר [אף כשלא נמלח], ואפשר דס"ל כהרא"ש וסיעתו הסוברים דהאש שואבת גם את הדם הנמצא ע"ג הבשר [ט"ז ס"ק ד]. אמנם כשנתן מלח על הבשר כתב הט"ז שגם להשו"ע אין להשהותו במלחו, ובעי הדחה מחמת השיטות הסוברות [סי' טט ס"ב] שהמלח מבליע דם שע"ג הבשר.
6. דאף דמחמרינן כהראב"ד וכהרשב"א שהאש אינה פולטת את הדם מהמלח ולכן צריך להדיחו, מ"מ אין דם זה חוזר ונבלע בבשר.

7. תוספת עיון

ובמקרה שלא הדיח את הצלי מהמלח האסור לאחר הצלייה ונתנו בקדירה, נסתפק הפמ"ג [מ"ז ס"ק ה ד"ה נסתפקתי] אם יש להקל על סמך שיש בקדירה שישים כנגד המלח, דאף דלעיל [סי' טט סעיף ט] כתב הרמ"א שאין לתחכה שישים כנגד הדם והמלח, מ"מ כאן נתייבשו המלח והדם ע"י האור, ויש לדמותו למש"כ הרמ"א [שם] שבבשר יבש יש שישים כנגד המלח, וגם יש לצרף את הדעות הסוברות דבכל תחכה יש שישים כנגד המלח. אמנם בסי' עז [ש"ד ס"ק ב] פשט הפמ"ג ספיקו להיתר מדברי היש"ש [פ"ק דחולין].

ועיין ב"ד יהודה [פ"י הארוך ס"ק ד] שכתב דלענין דיעבד סמכינן על שיטת המ"מ שהאש שואבת את הדם מהמלח, ולכן אין מקום להסתפק בנתנו בקדירה.

קנין הלכה

ב. בשר שנמלח בלי הדחה ראשונה, והנידון בזה הוא אם המלח מבלע את הדם בעין שע"ג הבשר אל תוך הבשר, ואת"ל דמבלע האם צלייה מהניא להוציא דם זה.

ולעיל [סי' סט סעיף ב] הובאה מחלוקת הראשונים בדין בשר שנמלח בלי הדחה קמייטא, אם המליחה אוסרתו ותו לא תועיל מליחה אחרת שיוכל לבשלו בקדירה, והשו"ע הביא בסתמא את הדיעה המקילה בזה, והרמ"א כתב להחמיר כשיטת הסמ"ק אם לא במקום הפסד מרובה שבזה היקל גם הרמ"א.

ויש בזה כמה חילוקי דינים:

א] אם הבשר שהה במלח שיעור זמן מליחה, כתב הרמ"א [סעיף זה] דאסרינן ליה אף לצלי [ולא מהניא הדחת המלח, דכבר בלע הבשר מהדמ], ואפילו אם לא ניתן בו הרבה מלח רק כמליחת צלי דאין אנו בקיאין לחלק בכמות המלח. אמנם במקום הפסד מרובה נקטינן דאינו נאסר ומותר אף למולחו שנית [אחר שידחו את המלח הראשון] אף לצורך בישול, וכ"ש שמותר לצלותו.

ב] אם הבשר לא שהה שיעור זמן של מליחה [והיינו שלא שהה כדי הילוך מיל] נחלקו הפוסקים:

א] הרמ"א כתב דצלייה מהניא להתיר את הבשר, וכן כתב הש"ך [ס"ק ט].⁸

ב] הרש"ל [פרק ב סי' יח] והתורת הטאת [כלל ט דין ג] והט"ז [ס"ק ה] כתבו דלא מהניא צלייה להתיר את הבשר.⁹

להלכה: החכמת אדם [כלל לה סי' ב] הביא רק את דעת הרמ"א והש"ך דמהניא צלייה, וכן משמע בפמ"ג, והיינו דאף שלא במקום הפסד שרי.

כתב הפמ"ג [ש"ד סוס"ק טו ד"ה ואם] דבאופן זה שהבשר לא שהה במלח ושרינן לו בצלייה, מותר גם לבשלו אחר הצלייה.

צליית עופות חלולים

כתב הרמ"א שאין חילוק בין צליית התיכות בשר לבין צליית עוף חלול, וכתבו הט"ז [ס"ק ו] והש"ך [ס"ק י] דאף שהדם מנמף מצד העליון של הלל העוף לצד התחתון, מ"מ אמרינן דכבולעו כך פולטו.¹⁰

ביאורים והערות

8. בטעם הא דמהניא צלייה להוציא דם שנבלע כשלא שהה שיעור מליחה אף שלא מהניא כששהה שיעור מליחה, כתב הש"ך [ס"ק ט] דהוא משום דכאשר לא שהה שיעור מליחה לא נבלע בו הדם בחוזק, [ומ"מ מליחה שנייה לא מהניא ביה רק צלייה]. ורע"א כתב שהחילוק הוא דכל זמן שלא שהה שיעור מליחה יש בחתיכה גם דם שלה, ואמרינן דאידי שהצלייה תפלוט דם דידה תפלוט גם את הדם שהיה על גבה מבחוץ, אך כאשר שהה שיעור מליחה אין בחתיכה דם דידה, ואין כח לצלייה להוציא דם שנבלע מבחוץ כשאין עמו דם דידה. והוסיף רע"א דאין להקשות דאף אחרי שיעור מליחה נימא דכיון שיש בחתיכה ציר דידה נימא אידי דפליט ציר דידה פליט נמי דם שבלעה, דכבר כתב הש"ך [סי' עג ס"ק יד] שבצלייה לא מצינו סברא זו דאידי דפלט ציר פליט דם, ועוד דהא כתב הרמ"א [סי' ע ס"ו] דאף במליחה לא אמרינן אידי דפליט ציר פליט דם אלא במקום הפסד מרובה, והכא כל הנידון הוא שלא במקום הפסד מרובה, דבמקום הפסד מרובה מקילין אף בשהה שיעור זמן מליחה וכדלעיל.

9. וכתב הפמ"ג [מ"ז ס"ק ה ד"ה עוד] דלשיטה זו אפילו שהה הבשר במלח זמן קצר בלבד, ואפילו נמלח על השיפור וניתן תיכף על האש נאסר, דאין שיעור לדבר, דכן משמע באו"ה [כלל ח דין ד] ובתו"ח [כלל ט דין ג].

והמנחת יעקב [כלל ה אות ה] כתב לחלק בזה בין שני אופנים: א] במקרה של תרתי לטיבותא, שלא שהה שיעור זמן מליחה וגם כמות המלח היא מועטת, בזה איירי הרמ"א דיש להקל שצלייה מועילה. ב] ובמקרה שכמות המלח מרובה כמליחה לקדירה אין להקל אף כשלא שהה שיעור זמן המליחה, ובזה איירי התורת חטאת.

10. וכתב הט"ז דזה דלא כהרש"ל שכתב דמה שמנמף מצד זה לצד זה בתוך החלל לא מיקרי פירש כלל.

קנין הלכה

וכתב הפמ"ג [ש"ד ס"ק י ומ"ז ס"ק ו] דאף באופן שהצד התחתון נצלה כבר לגמרי אמרינן דכבולעו כך פולטו, דכל שהבליעה והפליטה באין כאחד ה"ז מותר אף כשאין לחתיכה דם וציר של עצמה, כמבואר בסי' עז.
 עוד כתב הפמ"ג [מ"ז סוס"ק ו] שא"צ להמתין מלאכול מהצד התחתון של הבשר עד שייצלה הצד העליון, וגם בשתי חתיכות אין מקפדין בזה.¹¹

בדברי הרמ"א בעוף הממולא בבשר

הט"ז [ס"ק ז] תמה על מש"כ הרמ"א דעוף ממולא בבשר אין לצלותו, והרי בסימן עז שרינן מולייתא כמבואר בגמ' [פסחים דף עד:]. ותירץ בתירוץ השני שהכוונה דלכתחילה אין לצלות עוף ממולא בבשר, וכפי שכתב גם הרמ"א [סי' עז] דלכתחילה אין לעשות שום מולייתא [אלא באופן שנמלחו הבשר הפנימי והחיצוני ואין בהם דם כלל], וכן הוא בש"ך [ס"ק יא].

בדברי הרמ"א בענין היפוך השיפור

הרמ"א כתב שנהגו להחמיר שלא להפוך את השיפור תמיד בעת הצלייה. וכתב המנחת יעקב [כלל ט ס"ק ו] דלהפוך באקראי שרי, וכן כתב הפמ"ג דכן נוהגים העולם. וכתב הרמ"א שבדיעבד אם הפך את השיפור אינו אסור.
 ודעת הב"ח והפר"ח [ס"ק ז] שמותר לכתחילה להפוך את השיפור תמיד.
 והיד יהודה [פי' הקצור ס"ק טו] כתב דשרי אף לכתחילה להפוך השיפור בנחת, אך במהירות אסור לכתחילה.¹²

שיעור הזמן של צלייה

כתב הרמ"א דאם צלה כחצי צלייתו שרי אח"כ לבשלו, וכתב הפמ"ג [ש"ד ס"ק יד] דכיון שמבואר בגמ' [פסחים דף נה.] שצליית הפסח אורכת שעה ומסתמא היו צולין צלייה גמורה, א"כ כחצי צלייה הוא כחצי שעה, ותמה הפמ"ג על מש"כ הרמ"א [סי' סט ס"ז] שלכתחילה צריך להמתין שיעור שעה במליחה דהא ודאי סגי בחצי שעה.
 והדרכי תשובה [ס"ק כד] הביא מספר ברית מלח [לבעל התו"ט] שבשעת הדחק כגון בערב שבת אפשר לשער חצי צלייה בשיעור שליש שעה.
 אמנם לענין מעשה כתב הט"ז [סוף סי' סט] דאין אנו בקיאים בזה ויש לצלותו עד שיתייבש הצד החיצוני.¹³

הדחה שלאחר הצלייה

כתב הש"ך [ס"ק טו] בשם התו"ח בשם האגודה דיש להדיחו ג' פעמים אחר צלייתו, ודלא כהרש"ל שכתב דסגי בפעם אחת. והמנחת יעקב כתב כהמהרש"ל, והפמ"ג נקט כהש"ך ותו"ח דלא סגי בפ"א.

ביאורים והערות

11. ועיין בדרכי תשובה [ס"ק יז וס"ק כו] שהביא מהכנפי יונה שכתב דמ"מ צריך להדיח את העוף מבפנים אחרי הצלייה, דיש לחוש שנשאר בתוך החלל דם שנשף מלמעלה ולא נבלע בצד התחתון. והוסיף שאם לא הדיחו ובישלו ה"ז אסור אם אין שישים כנגד הלחלולית שבתוך החלל.
12. ובדרכי תשובה [ס"ק כא] הביא מהכנפי יונה שאם היפך את השיפור מתחילה במהירות ולא הניח לדם לזוב כלל ה"ז אסור אף בדיעבד.
13. הדרכי תשובה [ס"ק כג] הביא מהראש פינה שנסתפק במקרה שצלה את הבשר פחות משיעור חצי צלייתו והסירו מהאש, והפסיק צלייתו, האם מותר להמשיך עתה ולצלותו או דחיישינן שמא פירש הדם ממקום למקום, ובעוד הבשר רותח ולא היתה אש כנגדו אולי אז נתבשל הדם בתוכו ואינו יוצא ע"י צלייתו, ולא החליט בזה דבר ברור לדינא.

קנין הלכה

ועיין בפמ"ג [ש"ד ס"ק טו] שכתב דלפי מש"כ הרמ"א [ס' סט] דסגי בניפוץ המלח ועוד שתי הדחות, א"כ לענין צלייה כשאין מלח היא די בשתי הדחות. אמנם בדרכי תשובה [ס"ק כה] הביא שבתו"ח בשם האגודה כתב להדיא שצריך ג' הדחות גם בצלי שלא נמלח, לכן אין להקל בשתי הדחות.

סעיף ג

גמ' דף כח: ר' יהודה אומר וכו' עד שלא בשעת שחיטה לא אתי דם דקריר.

עיקר דיני ניקוב הורידים נתבאר בס' כב, ונבאר כאן רק את עיקר הדברים: בנמרא מבואר שאם לא ניקב את הורידים בזמן השחיטה, אין דם הנפש יוצא מהבהמה בצורה הרגילה אלא הוא נעקר לצאת ואינו יוצא, והרי זה דם שפירש ממקום למקום בחיים של הבהמה ואסור. ומחמת זה נאמרו בעוף זה [שלא נשחטו בו הורידים] שתי הלכות:

א] אין לצלותו ואין למולחו כשהוא שלם כיון שהצלייה והמליחה לא יוציאו ממנו את כל הדם, ואם חתך את העוף לחלקים מותר לצלותו.

ב] אין לאכול בשר זה באומצא [פירוש כשהוא חי, בלי מליחה וכלי צלייה] דאף שבשר הגיל שרי לאוכלו באומצא משום שדם האברים שלא פירש אינו אסור, הכא דם פירש ממקום למקום.

ונחלקו הראשונים בדין זה:

א] דעת הרשב"א שאם ניקר את הבשר מחוטי הדם מותר לאוכלו חי וכן מותר לצלותו שלם. ומעמו משום דסובר שהדם הנעקר מהגוף מתכנס בורידים ובחוטי הדם, ולא בבשר העוף.

ב] הרשב"א מביא דיש שאסרו בזה, ופירש הש"ך [ס"ק יט] דהיינו שהי"א סוברים דלא מהני ניקור. וכתב הפמ"ג שטעמם משום שסוברים שהדם הנעקר לצאת נבלע בבשר, ולכן אין לאוכלו חי משום דהוי דם האברים שפירש מחיים ממקום למקום, וכן אין לצלותו או למולחו כשהוא שלם.

הצורך בשחיטת סימנים

הפוסקים נחלקו אם מלבד ניקוב הורידים בעינין נמי שישחט את רוב שני הסימנים [דמצד עצם השחיטה די בעוף ברוב סימן אחד],

א. הרשב"א כתב בשם הראב"ד דבעינין שחיטת רוב שני הסימנים, [וכתב הגר"א [ס"ק יג] הטעם דס"ל בכדי שיצא כל הדם בעינין גם שחיטת שני הסימנים], וכן הוא גם בר"ן.

ב. הב"י כתב דלא מצינו לפוסקים שכתבו כן, וכן דעת הפרישה [ס"ק ח] והש"ך [ס"ק כ] דלא בעינין שחיטת ב' הסימנים, ולהש"ך לא היתה הגירסא בשו"ע שישחוט רוב ב' הסימנים. והגר"א נקט כדרך הראשונה דלדעת האוסרים הנ"ל בעינין שחיטת רוב שני סימנים.

סעיף ד

הפוסקים דנו בבשר הנצלה ע"ג האש כדי להכשירו מהדם, אם השיפוד שבו תחוב הבשר נאסר מחמת הדם או אינו נאסר, וכן דנו במקרה שחתכו מן הבשר הזה בסכין, אם נאסר הסכין או שלא נאסר.

טעם האוסרים פשוט הוא, דכיון שהבשר רותח והדם הוא איסור למה לא יאסרו השיפוד והסכין. בטעמי המתירים מצינו כמה

קנין הלכה

סברות [כגון נורא מישאב שאיב, שטבע האש לשאוב הדם אליה ואינה מניחתו להבלע בדברים אחרים. א"נ משום סברת כבולעו כך פולמו, וכפי שיתבאר להלן]¹⁴

חתך בסכין באמצע הצלייה

כתב הפמ"ג שאין לחתוך את הבשר בסכין תוך כדי הצלייה משום שהדם נבלע בסכין, והובאו דבריו בטור, וזו הדיעה הראשונה שהובאה בשו"ע.¹⁵

והשו"ע פסק להתיר לחתוך בסכין דכן המנהג, דסובר כהרא"ש דאמרינן נורא מישאב שאיב, שהאש שואבת את הדם מן הבשר ואינה מניחתו כלל להבלע בסכין.¹⁶

והרמ"א כתב שאנו נוהרין לכתחילה [ולכן צריך ללבן את הסכין] ומתירין בדיעבד [שאם השתמש בסכין זו במאכל רותח אין אוסרין את המאכל].

ועיין בש"ך [ס"ק כג] שצ"י לדבריו [סי' סט ס"ק פז], שם הביא את דברי המהרש"ל [באיסור והיתר שלו על השערי דורא סי' יט ס"ק ה] שפסק לענין חותך בסכין מבשר באמצע מליחתו או באמצע צלייתו, שלכתחילה יש להכשירו בהגעלה ובדיעבד סגי לו בקינוח בממלית, והמחמיר לעצמו תע"ב אך אין לאוסרו לאחרים.¹⁷

להלכה: כתב הפמ"ג [מ"ז ס"ק י] שאין להקל בסכין אף בדיעבד אלא במקום הפסד מרובה.¹⁸

ולענין הכשרת הסכין, לכאורה דינו כשיפוד דבעי ליבון, אמנם המהרש"ל [באיסור והיתר שלו על השערי דורא שער ט סי' יח] כתב דסגי לו בהגעלה וכן הובא בספר ברית מלח. וכתב בהגהות לספר ברית מלח הטעם משום שרוב פעמים שהסכין צונן, ונהי דקיי"ל שגם סכין צונן בולע מאיסור חם [כמבואר בסי' צד ס"ז], מ"מ לא מיקרי שבלע ע"י האור וסגי לזה בהגעלה.

ביאורים והערות

14. כתב הט"ז [ס"ק י] דכל הסברות הנאמרות בזה הן מיוחדות לאיסור דם, אבל שאר איסורים כגון אם צלה בשיפוד בשר טריפה, בודאי אוסרים את השיפוד. מטעם זה כתב הפמ"ג [ש"ד ס"ק כג] שהשיפוד הוא בשרי דטעם הבשר נבלע בו. בטעם החילוק בין דם לשאר איסורים כתבו הרש"ל והט"ז והפר"ח שהוא משום דשאר איסורים נסרכים [נדבקים] מאד, משא"כ דם שאינו נסרך כ"כ דאדרבא מישרק שריק. ובספר כנפי יונה כתב בזה טעם מחודש דיש חילוק בין איסור דם לשארי איסורים, שבאיסור דם רק ממשו של הדם אוסר, אך אם הדם עצמו אינו נבלע אלא רק הטעם שלו, אינו אוסר.

15. וכתב הגר"א [ס"ק טו] שיתכן שהפמ"ג אינו אוסר את השיפוד שבו נצלה הבשר, משום שלגבי השיפוד ישנה סברת הר"ן דכבולעו כך פולטו, דכשם שהאש מבליעה בו את הדם כך היא פולטתו ממנו, משא"כ בסכין שאין האש שולטת בו ואינה פולטת ממנו את הדם. [ועיין להלן שבשו"ע מבואר דיש גם סברא הפוכה להקל בסכין טפי מבישיפוד].

16. ואף שבסימן סט ס"כ פסק השו"ע דסכין שחתך בו בשר בתוך זמן מליחתו נאסר, בצלייה יש להקל טפי משום סברת הרא"ש והטור דנורא מישאב שאיב.

17. הט"ז [ס"ק י] הביא דברי היש"ש [פרק ח סי' נז] שאסר את השיפוד אף בדיעבד, ולכן הכריע הט"ז בשיפוד שאין לסמוך על הרמ"א ולהתירו בדיעבד אלא בהפסד מרובה, ועיי"ש בפמ"ג [מ"ז ס"ק י] שכתב דה"ה שבסכין אין להתיר אלא בהפ"מ. ולפי"ז דברי הרש"ל סותרים ממה שהביא הש"ך בשמו [מאיסור והיתר שלו] שאין הסכין נאסר. אמנם דברי הפמ"ג לכאורה צ"ע דביש"ש עצמו שם חילק בין שיפוד לבין סכין, דבסכין יש להתירו טפי משום דדם מישרק שריק. ועיי"ש ביש"ש שהאריך בזה והסיק דבדיעבד בודאי יש להתיר הסכין אף אם לא הגעילו.

18. עיין בהערה הקודמת שדברי הפמ"ג לכאורה צ"ע, דנסמך על פסק המהרש"ל בשיפוד, והמהרש"ל עצמו היקל שם בסכין דעכ"פ בדיעבד בודאי שרי, ולפי"ז גם הדין הנוסף שכתב הפמ"ג כמי שחתך בסכין צלי שהוסר מהאש קודם חצי צלייתו דנאסר אף בהפסד מרובה צ"ע, דנסמך על הא דכתב דאף בחתכו כשנמצא על האש שרי רק בהפ"מ, ולהאמור כל זה צ"ע.

קנין הלכה

דין השיפור שצלו בו בשר

הראשונים נחלקו בשיפור שצלו בו בשר אם נאסר מחמת הדם:

- א. הראב"ד [מובא ברשב"א בתורת הבית הארוך בית ד שער ד דף לח.]. כתב שהשיפור בולע מהדם ונאסר, וכן פסק הרשב"א [גם בתורת הבית הקצר]. ולכן כתב הראב"ד שלאחר שהסיר את השיפור מהאש יש למהר ולהוציאו מן הבשר כדי שלא יחזור הבשר ויבלע ממנו ויאסר.¹⁹
- ב. הרא"ש [סי' לו] והר"ן [דף מא: ד"ה ומיהו] והמרדכי נוקטים שהשיפור אינו נאסר, וכתבו טעמים שונים לזה. הרא"ש כתב הטעם משום דנורא מישאב שאיב להדם ואינו מניחו להבלע בשיפור, והר"ן כתב הטעם משום דאמרינן כבולעו כך פולטו, דכשם שהשיפור בולע ע"י האור כן הוא פולט את הדם שבלע.²⁰ והמרדכי כתב שהשיפור אינו נאסר משום דדם מישרק שריק.²¹

להלכה: כתב השו"ע שהמנהג להתיר, והרמ"א כתב דאנו נוהרים בזה לכתחילה, והיינו דלכתחילה צריך ללבוש את השיפור ואת הסכין אך בדיעבד אין הם אוסרים את המאכל, וכן יש להזהר לכתחילה שלא להשהות את הבשר על השיפור לאחר הצלייה.²² והט"ז הביא את דברי הרש"ל [יש"ש סי' נז] שאסר אף בדיעבד [פירוש שאם נגע השיפור במאכל אחר, נאסר המאכל], ולכן כתב הט"ז לדינא דשלא במקום הפסד מרובה יש לאוסרו אף בדיעבד.

בשר שהוסר מן האש בתוך שיעור צלייתו

הט"ז [ס"ק ט] הביא את דברי הב"ח שכתב דאם הבשר הוסר מן האש בתוך כדי שיעור צלייתו, כשעדיין יש בו דם, מודה הרא"ש שנאסר השיפור, דכשאנו על האש לא שייכא הסברא דנורא מישאב שאיב, וממילא גם הבשר נאסר משום דבולע מהשיפור. והט"ז חלק על הב"ח וכתב דכל זמן שהבשר עדיין חם ופולט אין הוא בולע, ואם יבלע יפלוט, והיינו שהט"ז סובר דכ"ז שהבשר פולט אמרינן בו דאידי דפליט דם לא בלע, וגם אם יבלע יפלוט מחמת חום האש שבתוכו [והיינו דאמרינן כבולעו כך פולטו אף כשהוסר מן האש].²³

ביאורים והערות

19. ומבואר בלשון הראב"ד דכל זמן שהבשר זב אין הוא בולע מן השיפור, והטעם משום דאידי דטריד למיפלט אינו בולע.
20. וכדעת הראב"ד והרשב"א שאסרו את השיפור צ"ל דלא סברי את סברת הרא"ש דשאיבת האש אינה מניחה להדם להבלע בשיפור. והא דלא אמרינן כבולעו כך פולטו כתב הפמ"ג [ש"ד ס"ק כא] הטעם משום שאין לשיפור פליטה מגופו, ואף שבצלי אמרינן [להלן סי' עז] דכל שהבליעה והפליטה באין כאחד ה"ז מותר אף בבשר שאין בו דם וציר ואין לו פליטה מגופו, מ"מ סברי דאין האש שולט בשיפור לפלוט דמו כיון שהוא תחוב בבשר. [והפר"ח (ס"ק כא) כתב דכיון שהבשר דוחק על השיפור לכן אינו פולט בנקל ולכן ל"א בו דכבולעו כך פולטו].
21. גם הרשב"א בחידושו [דף קיב] כתב סברא זו דמישרק שריק אחרי שהביא את דעת הראב"ד שאסר את השיפור, אך עיי"ש שכתב זאת רק בדרך אפשר וסיים בצ"ע, ואכן בתורת הבית לא הביא הרשב"א כלל סברא זו ונקט כהראב"ד.
- והא דשאר הראשונים לא סברי להך סברא דמישרק שריק, י"ל כמו שכתב הרש"ל [יש"ש פ"ח סי' נז] דכיון שהבשר דחוק על השיפור אין כאן מקום לזוב.
22. לענין כבד שנצלה כתב האפי רברבי שאין מקפידין למהר להסירו מן השיפור, והטעם משום שעיקר איסור של דם הכבד אינו אלא מדרבנן.
23. עיין בש"ך [סי' ככ ס"ק ו] שכתב דכבולעו כך פולטו מהניא גם כשהוסר הבשר מן האש, וכתב דכן מוכח בסי' עז [ס"ד], ועיי"ש בהגהת רע"א שתמה דבסי' עז אין מקור לסברא זו, דלא מצינו אלא שסמכו על סברא דנורא מישאב שאיב, ולא על כבולעו כך פולטו. אמנם הפר"ח והכנה"ג [הגהת ב"י ס"ק יח] נקטו ג"כ כדבריו.

קנין הלכה

ולכאורה טעמים אלו של המ"ז מתירים רק את הבשר, אך אין בהם כדי להתיר את השיפור, וקצ"ע שהמ"ז סתם בזה. ובהגהת פרישה כתב [וכן כתב היד יהודה ס"ק י'] שכל זמן שחום האש על הבשר, קיימת גם הסברא של נורא מישאב שאיב, שאין החום הזה מניח להם להיבלע בשיפור רק הוא נפלט לחוץ. ועיין במ"ז שהכריח דבריו ממעשים בכל יום שמסורים את השיפור מן האש כדי לתקן את האש ואין חוששין לאיפור.

להלכה: הפמ"ג [מ"ז ס"ק י' וש"ד ס"ק כג ד"ה עוד] הביא בשם ספר אורח מישור שהאריך בציוור זה שהוסר הבשר מהאש בתוך שיעור זמן צלייתו לאסור, וטעמו משום שבסימן עז מוכח שרק בעודו על האש אמרינן דכבולעו כך פולטו. וכתב הפמ"ג דבאמת לא ידענא על מה אנו סומכין בהוסר מן האש וסיים בצ"ע. וראה לעיל [בהערה] דהש"ך והפר"ח והכנה"ג סוברים דסברת כבולעו כך פולטו מהניא גם כשהוסר מן האש. אמנם היד יהודה [ס"ק י' ופי' הקצר ס"ק כה] האריך דכל הטעמים שנאמרו בראשונים להתיר את השיפור, קיימים גם כשהוסר מן האש, ולכן דין שיפור שהוסר מן האש בתוך כדי זמן הצלייה שווה לדין שיפור שהוסר מן אש רק לאחר הצלייה, וממילא גם הבשר אינו נאסר.

ליבון השיפור בין צלייה לצלייה

בדברי הרמ"א שכתב דאנו נזהרים לכתחילה לנהוג איסור בשיפור, יש מקום לעיין אם בכלל זה צריך גם ללבן את השיפור בין צלייה לצלייה, שהרי לכתחילה נקטינן שהשיפור נאסר, או דא"צ לעשות זאת.²⁴ הטעם לומר שאין צריך ללבן את השיפור הוא, די"ל דכשם שהבשר הנצלה אינו נאסר מן השיפור משום דכל זמן שזב ממנו דם אינו בולע דטרוד לפלוט, או משום דכל זמן שהוא אצל האש אמרינן דמה שבולע מן השיפור חוזר ופולט כמבואר בש"ך [ס"ק כב], א"כ ה"נ י"ל שהבשר השני שהאדם בא לצלות בשיפור זה לא יאסר משום דטרוד לפלוט דם או משום דכבולעו כך פולטו. סברא זו כתובה בשלטי גבורים [דף מא:]: והובא בכנה"ג בהגהות ב"י ס"ק לא] ונחלקו בזה הפוסקים:
א. השערי דורא [סי' יח] והמהרש"ל [באיסור והיתר כלל לז] והשלטי גיבורים כתבו ללבן השיפור בין צלייה לצלייה.
ב. ברשב"א משמע שא"צ ללבן השיפור.²⁵

להלכה: מבואר ברמ"א [סי' תקט ס"ה] שנהגו ללבן את השיפור בין צלייה לצלייה.²⁶ ועיי"ש במג"א [ס"ק יב] שכתב דמ"מ מותר ללבן את השיפור ביו"ט ואין זה נחשב כמתקן, כיון שמעיקר הדין אין השיפור טעון ליבון ואין זה אלא חומרא.

והיד יהודה [ס"ק י'] ציין להמ"ז [סוס"י קכא] שכתב להבחין בין שני מקרים: אם בצלייה השנייה בא לצלות בשר שעדיין לא נמלח

ביאורים והערות

24. נידון זה הוא להפוסקים הסוברים שהשיפור נאסר, דאילו להרא"ש והר"ן והמרדכי שנקטו שהשיפור לא נאסר כלל פשיטא שא"צ ללבנו.

25. הרשב"א [תוה"א בית ד שער ד דף לח.] כתב דלפי מש"כ הראב"ד שהשיפור נאסר אין לתחוב את השיפור לתוך תבשיל ולערב בו. ולמה לא כתב את עיקר הנפק"מ המצוי שלא יצלה שם בשיפור זה, ומשמע להדיא שאין איסור בזה. ונראה דהטעם הוא כמבואר בתוך הדברים שהבשר השני אינו נאסר כשם שהבשר הראשון לא נאסר.

26. לפי מה שנהגו ללבן את השיפור אחר כל צלייה, אין לשיפור של עץ תקנה שהרי א"א ללבנו, וכ"כ בספר או"ה ששיפור של עץ יש להשליכו לאש.

והדרכי תשובה [ס"ק מח] העיר מדברי הט"ז [סי' תקיח ס"ק ג הובא במשנ"ב שם ס"ק יח] שמבואר בדבריו דאם צלה בשיפור של עץ ורוצה לחזור ולצלות בו מותר לעשות כן, עיי"ש שעיקר הנידון הוא לומר שהשיפור אינו מוקצה, וצ"ע.

קנין הלכה

והוא פולט את דמו, א"צ ללבן השיפוד כיון שהבשר לא יאסר, אך אם בא לצלות בשר שכבר נמלח ואין בו דם צריך ללבן לפני כן את השיפוד, אמנם שאר פוסקים לא חילקו בזה. ובספר ברית מלח כתב להדיא דבכל גוונא בעי ליבון. הטעם במה דנהגו ללבן השיפוד בין צלייה לצלייה, כתב היש"ש [סי' נז] שהוא משום שחיישין שבתחילת הצלייה השנייה קודם שהבשר יתחיל לפלוט, יבלע מהשיפוד ויאסר. וכתב היד יהודה [ס"ק י] שחשש זה דחוק הוא. והפמ"ג [מ"ז ס"ק י] כתב דכיון שהבשר דחוק על השיפוד לכן לכתחילה חששו שמא לא יאמר בזו הכלל דאידי דמריד למיפלט לא בלע, א"נ כבולעו כך פולטו.

והיד יהודה עצמו כתב דהטעם הוא כדי שלא יבואו לידי תקלה לתחוב השיפוד בתוך תבשיל או בבשר שאינו על האש. כתב בספר ברית מלח שלא רק שיפוד בעי ליבון בין צלייה לצלייה, אלא ה"ה רשת שצולין על גביו את הבשר בעי לכתחילה ליבון בין צלייה לצלייה, אמנם כתב דסגי בליבון קצת, [והובא בדרכי תשובה ס"ק לח].

המנהג בימינו

כתב ביד יהודה [פי' הקצר ס"ק כו] דכמדומה שהיום לא נוהגים ללבן השיפוד בין צלייה צלייה. וע"ע בספר ארחות רבנו [עמ' שפט סעי' כג] שגם אצל החזו"א זצ"ל לא נהגו ללבן השיפוד, והטעם צ"ב. וכתב בספר קיצור שו"ע [פפויפר] די"ל הטעם דכיון שבימינו נוהגין לצלות הבשר עד שמתייבש לגמרי מבחוץ, צלייה זו מהווה ליבון על השיפוד, וכעין מה שכתב הפמ"ג [ש"ד ס"ק כב] בשם האו"ה שאם צלו שנית בשיפוד בשר אחר אשר אין בו דם, שכבר נמלח והודה, צלייה זו מהווה ליבון ונכשר השיפוד לחזור ולצלות בו. ויש הנוהגין גם היום ללבן ליבון קל בין כל צלייה וצלייה, ויש מחמירין ללבן ליבון חמור.

בשר הנצלה על האש שננע בכלי אחר בשעת הצלייה

עיין בפמ"ג [סי' קה מ"ז ס"ק מז] שכתב שאם בזמן הצלייה נגע הבשר בקדירה אחרת יש להתיר את הקדירה אף בהפסד קצת בין בקדירת מתכת ובין בקדירת חרס, דלפי הסוברים דהשיפוד לא נאסר [משום שהאש שואב אליו את הדם ואינו מניחו להבלע, א"נ משום כבולעו כך פולטו], סברות אלו שייכות גם בקדירה הנ"ל. והוסיף הפמ"ג דאף מאן דאסר בשיפוד, י"ל דהיינו משום שהבשר מונח עליו ואין האש שולט בו כ"ב, משא"כ בקדירה.²⁷ והחוות דעת [סי' עו ס"ק ב] כתב דיש להבחין בין כלי מתכת לבין כלי חרס, דבכלי מתכת הקדירה אסורה אך המאכל שבתוכה מותר, ובכלי חרס גם המאכל נאסר.²⁸ ועיין בחכמת אדם [כלל לא סעיף ו] שהביא את שתי הדיעות האלו.

הפתחי תשובה [סי' עג ס"ק ג] הביא תשובת הר הכרמל העוסק בכבר שננע בזמן הצלייה בקדירת חרס שיש בה תבשיל רותח, ונקט שהחרס בולע והמאכל בולע ממנו ותו לא שייכא סברת כבולעו כך פולטו לפלוט את הדם מהמאכל, כיון שדופן הכלי מפסיק, ואם הקדירה ריקה אף אם היא של חרס, דן לומר דהקדירה מותרת דכבולעו כך פולטו, ואין האש מניחה לדם

ביאורים והערות

27. החוות דעת הביא בתחלה את דברי הפמ"ג [סי' קה ס"ק טז] ונחלק עליו, אך הביאו בצורה שונה מכפי שהוא לפנינו, וכבר העירו בזה האחרונים, [עיין יד יהודה ס"ק יב], והחכמת אדם הביא את הפמ"ג כפי שהוא לפנינו.

28. בטעם החילוק בין כלי מתכת לבין כלי חרס, י"ל דהסברא שכתב המרדכי בטעם היתר השיפוד משום דדם מישרק שריק לא שייכא בכלי חרס, עיין לעיל סי' סט [סי"ז] ובט"ז וש"ך שם שנקטו דאם מלח בכלי חרס נאסר הכלי אף בדיעבד אף אם הוא מנוקב דבחרס לא אמרינן מישרק שריק, וכעין זה כתב היד יהודה [ס"ק יב].

קנין הלכה

להיות נסרך ונדבק בכלי החרס אלא מיד מוציאו. ובהגהת יד אפרים [סי' עג על הבה"ט ס"ק יב] החמיר מאוד ואסר גם בקדירה ריקנית, דכשם שהנגיעה אוסרת את השיפור ה"ג אוסרת את הכלי, ואינו נותר אלא ע"י ליבון.²⁹ והיד יהודה [פירוש הקצר ס"ק כז] נקט לקולא דבקדירת מתכת לא נאסרה הקדירה כלל, ובקדירת חרס אסורה הקדירה לכתחילה, אך המאכל אינו נאסר דזה הוי כדיעבד.

בשר שנגע בזמן צלייתו במאכל אחר

כתב הכנפי יונה שאם נגע הבשר באמצע צלייתו במאכל אחר [בצלייה שחומה רב] נאסר אותו מאכל, דלגבי אוכל אחר שהוא רך לא מקילין לומר את הסברות של נורא משאב שאיב או כבולעו כך פולטו.

סעיף ה

גמ' חולין דף קיב. אמר רב נחמן אמר שמואל כבר שחתך עליה בשר וכו' עד רבא אכיל ליה וקרי ליה חמר בשר.

ונקטו הראשונים והפוסקים דהלכה כרבא שאין בזה איסור דם. וכל זה רק אם נצלה כחצי צלייתו, אבל מה שזב לפני כן אסור וגם הכבר אסורה.

וכתב הפמ"ג [ש"ד ס"ק כא] דהא דהמוהל בפ"ע נמי שרי הוא משום שאין מראהו דומה לדם. וכתב בדרכי תשובה [ס"ק מב] שזה דלא כמש"כ בספר שולחן גבוה שמנהג הספרדים שלא לאכול המוהל בפ"ע כשאין הצלי בתוכו משום מראית העין.

סעיף ו

גמ' חולין [דף קיב]. אמר רב נחמן אמר שמואל אין מניחין כלי וכו' עד ע"ב שאני התם דאגב דוחקא דסכינא פלימו.

עיין ב"י שהביא שנחלקו הראשונים אם העצה של נתינת תרי גללי מילחא מיירי דוקא אחר שתעלה תימרתו או גם קודם לכן, ומ"מ לאחר שנצלה בשיעור חצי צלייתו נקטו הט"ז [ס"ק יא] והש"ך [ס"ק כג] דא"צ מלח, דלא כהר"מ. וכתב הש"ך הטעם משום שבחצי צלייתו כלה כל דמו. [ומבואר בט"ז דשיעור חצי צלייתו עדיף משליש צלייה שהוא מאכל בן דרוסאי, אלא בחצי צלייתו ראוי הוא לאכילה לרוב בני אדם].

ולענין מעשה כבר כתב הט"ז [סוף סי' סט] שאין אנו בקיאים בשיעור חצי צלייתו ויש לצלותו עד שיתייבש מבחוץ. וכתב היד יהודה [פירוש הקצר ס"ק ל] דמטעם זה נכון שהרוצה לקבל שומן שמנטף מהצלי, ימלח את הבשר תחילה כדין מליחה גמורה, וממילא יוכל לקבל את השומן מתחילת הצלייה.

בשר ששהה ג' ימים בלי מליחה

עיין בפתחי תשובה [ס"ק ב] שהביא מתשובת גבעת שאול שכתב דבשר ששהה ג' ימים בלי מליחה [שהחמירו הגאונים שאין מליחה

ביאורים והערות

29. ולכאורה כוונתו דכיון שהרמ"א אסר בשיפור לכתחילה, והט"ז אסרו אף כדיעבד אם לא במקום הפסד מרובה, ולא סמכו על הרא"ש דנורא מישאב שאיב, ה"ג בקדירה זו.

קנין הלכה

מועילה בו משום שהדם נתייבש בתוכו, ולכתחילה מחמירין גם שלא לבשלו אחר הצלייה], לכתחילה אין ליתן כלי לקבל את השומן הנוטף ממנו אחר הצלייה. וכתב בדרכי תשובה [ס"ק מו] שכן הסכים לדינא בספר לבושי שרד [סי' לא] ובביאורו [ס"ק טו].

והיד יהודה [סי' סט סוס"ק נה ובפי' הקצר ס"ק עה] חלק על דבריו אלו ונקט דרך בישול עלול להוציא את הדם שנתייבש בתוך הבשר, אבל הצלייה עצמה אינה מוציאה דם אחרי שנצלה חצי צלייתו, ולכן נקט דאף לכתחילה יש להתיר את השומן המנטף.

קנין הלכה

שאלות לחזרה על החומר הנלמד בחודש תמוז תשפ"ב
י"ד הלכות מליחה סימן עו
מיוסדות על טור וב"י, שו"ע ט"ז וש"ך, נקוה"כ רעק"א ופתחי תשובה

סימן עו

סעיף א

- כא. (1) האם צריך מליחה או הדחה לצלי, ומה הטעם?
 (2) מה ביאר הרא"ש בדין זה - אם נצלה יפה או לא נצלה יפה, מה טעם שאין צריך מליחה?
 (3) באר ג' תירוצים שנאמרו בדברי הרא"ש דכשלא נצלה יפה מותר גם הדם שנשאר בתוכו?
- כב. אם נטף דם אחר - אפי' צונן - על הצלי;
 (1) האם אמרינן שהאש שואבו, ומה הטעם?
 (2) וכמה אוסר?

סעיף ב

- כג. (1) האם מותר למלוח לצלי ולאכלו אח"כ בלא הדחה בין המליחה לצליה, ומה הטעם?
 (2) אלו שיטות הביא הרמ"א אם צריך הדחה או מליחה קודם הצליה?
 (3) ומה המנהג לעשות - להרמ"א?
- כד. (1) מה פסק הרמ"א אם לא הדיחו ולא מלחו כלל, או מלחו בלא הדחה תחילה ונצלה כך, כששהה במליחתו בלא הדחה או כשלא שהה?
 (2) ומה פסק בתורת חטאת?
 (3) ואיך יש לפסוק?
- כה. (1) כמה צריך לצלותו אם רוצה לאכלו צלי או אם רוצה לבשלו אח"כ, ומה הטעם?
 (2) בשר צלי, האם צריך הדחה אחר צלייתו, לכתחילה ובדיעבד?
 (3) ואם נצלה בלא מליחה, האם צריך להדיחו אח"כ ג' פעמים או פעם אחת?

סעיף ג

- כו. (1) אם לא נקב הורידים בשעת שחיטה, האם מותר לאכלו צלי?
 (2) ומה הדין אם רוצה לאכול ממנו בשר חי?
 (3) ואם נקר הבשר מחוטי דם?

סעיף ד

- כז. (1) האם מותר לחתוך בסכין צלי שאצל האש שלא נמלח כל זמן שלא נצלה כל צרכו, ומה הטעם?
 (2) מה דין השפוד שצלו בו בשר בלא מליחה, ומה הטעם?
 כח. האם מותר להשהות הצלי על השפוד, לכתחילה ובדיעבד;
 (1) בעודו עדיין על האש לאחר שפסק כבר מלזוב דם?

קנין הלכה

(2) אחר שהוסר מהאש לאחר שפסק כבר מלזוב דם?

(3) אחר שהוסר מהאש בעוד שהבשר זב דם?

(4) ומה הטעם בכלם?

סעיף ה

כט. (1) צלי שלא נמלח וחתכו על גבי ככר, ויש בככר מראה אודם, האם מותר לאכלו?

(2) ומה הדין אם המוהל עב?

סעיף ו

ל. (1) כשצולין בשר שלא נמלח, מתי ובאיזה אופנים מותר להניח תחתיו כלי לקבל השמנונית הנוטף ממנו, כשהוא ראוי

לאכילה או לא, על ידי גרגרי מלח - מעט או הרבה?

(2) ומה הדין בבשר ששהה ג' ימים בלא מליחה, האם מותר לקבל השומן ממנו, לכתחילה ובדיעבד?